

VATTENSAMLING 2012

Möre Hotell i Torsås kommun den 1 juni 2012.

Sammanfattning

6 – Föreläsare Åke Hagström (Havsmiljöinstitutet)

Fungerar lokalt arbete? Många bäckar små gör en stor å.

Åke H är chef för Havsmiljöinstitutet i Göteborg som är ett samarbete mellan de fyra universiteten Umeå, Stockholm, Linné och Göteborg.

En ledande tanke under föreläsningen är ”varför det lilla kan kopplas ihop med det stora”. Spelar det roll för Östersjön om jag bryr mig om ekosystem-principen (som schematiskt säger att det är lika viktigt med fisk i havet som fisk på tallriken samt en fråga om solidaritet och förståelse mot både folk och få). Utan att ge ett direkt svar kommer nästa utmanande fråga ”varför trålar vi inte älg”? På denna fråga ges tre distinkta svar. Det skulle se illa ut, det vore fel, därför att träden är *skogens struktur*. Självklart trålar vi inte älg, men fisk! Varför accepterar vi det ena, men inte det andra?! Varför är det ena självklart, men inte det andra? *Strukturen i havet* (dvs. det vi egentligen kan se och uppfatta med våra sinnen) inte är lika tydligt som träden i skogen.

”Vi är vår värsta fiende”, – ”att agera enligt ekosystem-principen är dels en fråga om solidaritet, dels att förstå” samt en uppmaning om att ”solidaritet skall riktas mot folk och få (innebär alla de mikroorganismer som finns i havet) hur svårt det än kan te sig och kommande generationer om ekosystem-principen skall gälla.

Små platspartiklar är kemiska ämnen även om de syns för blotta ögat. De är egendomliga genom att de börjar fylla upp vår miljö underifrån. De genereras av oss människor som skräp från vägslitage, dagvatten, avlopp och textilier - ”ta rätt på luddet” efter tvätt! Plast innehåller plastfibrer och partiklar och ”ju fortare skräpet kommer bort, ”desto mindre plastpartiklar genereras” ökar solidariteten mot folk och få och framtida generationer enligt ekosystem-principen. Även om antalet alger är 1000 gånger fler per kbm så är situationen alarmerande genom att de filtrerande organismer som finns i havet tar upp fibrerna samtidigt som de inte kan använda dessa för sin metabolism. Ekosystem-principen kräver att ”sjukan” botas bäst med livsstilsförändringar.

Jag kan äta fisk som fångats med trål i Kattegatt, MEN man kan inte tråla hela Kattegatt för att få upp den sista fenan på sin tallrik. Därför är det trålförbud i Öresund sedan 1932, vilket

gett upphov till ett lokalt bestånd av torsk i något så när ekologisk balans. ”Naturen förhandlar inte varför det krävs ett klokt förvalterskap för att naturresurserna skal räcka.

Varför minskar fångsten av gädda i Östersjön Överfiskning av gädda förklarar inte varför fångsterna har minskat och minskar. Det måste finnas andra förklaringsmodeller. Vattenområdena har minskat i antal sedan 1800-talet, vilket försvårat gäddans lek och reproduktion genom de åtgärder som vidtagits inom jordbruket. Mannen i Power Point materialet pekar på sin översvämmade mark, som vållar honom minskad produktion. Utifrån gäddans (naturens, ekosystem-principen) horisont är översvämningsmarker betydligt bättre än våtmarker. Effekter i ekosystemet sker alltid enligt Åke H i kaskader, där förlusten av en komponent i ett system visar sig på andra oväntade ställen i händelsekedjan. Vi sammanfattar

Att följa ekosystem-principen är en fråga om teknik och solidaritet.

Att vi skyddar maskar och människor, där maskarna skall visas samma solidaritet som kommande generationer av människor.

Att vi bryr oss om kommande generationer i ett hållbart samhälle.

Att det ena ekosystemet inte är finare än det andra skogsmiljö – vattenmiljö - jordbruksmiljö.

Att mänsklig påverkan skapar obalans för såväl stora som små djur.

Av trädgårdsarbete vet vi att det är ett sisyfos arbete, när man väl har börjat så kan man inte sluta. Detsamma gäller för ett fiskevårdsprojekt som man en gång startat – det går inte att sluta.

Efter Åke H föreläsning lämnar moderator Stellan H ordet fritt för frågor.

Olof J Det krävs större grepp av mänskligheten. De goda exemplen gör att utvecklingen går framåt. Det är arbetet i de små sammanhangen som ger ett långsiktigt resultat och förbättrar bilden av vad som sker i havet.

Åsa Felix Hjalmarsson ställer frågan ”hur lever Du? Åke H svarar att jag åker kollektivtrafik istället för bil, men har eget flygplan. Bor i ett litet hus. Det är intressant att ställa sig frågan, hur stort utrymme i energi får jag ha som egen individ? Den ultimata solidariteten innebär att ingen har större rätt att ta för sig på någon annans bekostnad ur energisynpunkt.

Åke H anser att fiskare skall betala för varje tråldrag. Fiskaren har råd att betala detta om det finns fisk i trålen. Hur skall då bördorna fördelas? Det är i ytterst en politisk fråga. Vattendirektivet ger riktlinjer. Vi ska ha sjöar som det var förr.

Bo Nyman Hur är det egentligen med alla de kemiska preparat som används i villaträdgårdarna kontra jordbruksnäringen? Det är inte villaträdgårdarna som står för de stora utsläppen.

Olof J har under sin politiska gärning letat efter en ekonomisk princip som slår brett och är lika för alla. Alltför ofta hörs argumentet att ”det är inte rättvist”. Grundläggande princip ”att den som skitar ner skall alltid betala oavsett om det gäller nationellt eller internationellt”.

Åke H vill att vi deltagare tänker i en solidaritetstrappa, där jag som individ har min familj i första rummet, släkten i andra, lokalsamhället i tredje osv. Solidariteten kommer alltid att vara knuten till den verklighet som vi begriper och spretar alltid iväg med ökad storlek.

Livsmedelsmålen för livsmedelsproduktion i Sverige sattes upp 1994 av dåvarande statsministern Ingvar Carlsson, då Sverige blev medlem i EU.

Maximal dränering genom invallning och grävning av djupa kanaler/diken för maximal livsmedelsproduktion går stick i stäv med ambitionen att kvarhålla vattnet så högt upp i vattensystemet som möjligt, vilket är en förutsättning för bra vatten i sjöar, åar och hav.

Vid pennan

Karl-Gustaf Eklund

Torsås Kustmiljögrupp